

Geschiedenis van Suriname

**1853-1939: de komst van
contractarbeiders**

1853-1890: de Chinezen als eerste contractarbeiders

Vanaf 1853 werden de eerste Chinese **contractarbeiders** naar Suriname gebracht. In totaal ging het in dit experiment slechts om **iets meer dan 2600 Chinezen**. De Surinaamse regering had meerdere redenen om te zoeken naar alternatieven voor de arbeid door slaven.

Foto © Rikky Doekhi

- In Suriname kwamen steeds minder slaven binnen vanwege de **afschaffing van de slavenhandel in 1814**. Wilden de Nederlandse plantagehouders hun plantages draaiende houden, dan moesten ze wel experimenteren met contractarbeiders.
- Bovendien was de **slavernij in Engeland 1833 en Frankrijk 1848 al eerder afgeschaft**. Hier hadden **contractarbeiders** met succes het werk van de slaven overgenomen. Dit zorgde voor een toenemende druk op Nederland om ook de slavernij af te schaffen en naar contractarbeiders te zoeken.

Land/plaats van herkomst	Naam schip	Aankomst-datum	Aantal vertrokken	Onderweg overleden	Aankomst Suriname
Java	Merwede	20 okt. 1853	18	4	14
Macao	Pahud	18 april 1858	500	13	487*
Hongkong	De Twee Gezusters	21 april 1865	286	-	286
Hongkong	Tricolor	27-7-1865			
Hongkong	Whirlwind	30-3-1866	409	5	404
Hongkong	Golden Horn	9-7-1866	416	16	403**
Hongkong	Veritas	28-1-1868			
Hongkong	Marie Therese	28-8-1868	534	18	516
Hongkong	Veritas	13-5-1869	203	4	199
Java	Ferdinand Brumm	23-8-1869	299	93	206
Java	Wilde Man	3-11-1872	11		11
Java	Kromme nie	23-9-1872	10		10
Java	Kosmopoliet	6-3-1873	13		13
Java	Julius	21-5-1873	5		5
Java	Adriana Johanna	19-6-1873	16		16
Java	Willem Jacobus	27-8-1873	7		7
Java	Kosmopoliet	12-9-1873	17		17
Java	Lida	5-11-1873	18		18
Java	Adriana Johanna	18-12-1873	5		5
	Hendrik Daniel	12-2-1874	13		13
Totaal			2780	153	2630

1873-1916: de komst van Hindostanen

- Nadat in **1863 de slavernij in Suriname** werd **afgeschaft** werd het **staatstoezicht** ingesteld. Dit hield in dat de vrijgekomen slaven voor een periode van tien jaar verplicht betaald werk moesten verrichten op een plantage naar keus. Op deze manier waren de plantagehouders de komende tien jaar verzekerd van werkkrachten en hadden ze genoeg tijd om naar nieuwe werkkrachten te zoeken die het werk van de slaven konden overnemen.
- In het Surinaamse buurland [Brits-Guyana](#) werd de slavernij al in 1834 afgeschaft. In deze Britse kolonie was het vervangen van slavenarbeid door **Hindostaanse contractarbeiders** vanuit de Brits-Indië succesvol verlopen. Dit was voor de Nederlandse regering reden om bij de Britten goedkeuring te vragen om in **Brits-Indië** Hindostaanse contractarbeiders te werven.
- De Britten gaven de Nederlanders toestemming voor het werven in Brits-Indië. Hier was namelijk veel armoede en het leek de Britten dus niet verkeerd om Indiërs in het buitenland te laten werken. Besloten werd dat de contractarbeiders voor vijf jaar betaalde arbeid moesten verrichten op de Surinaamse plantages. Daarna hadden zij recht op een eigen stukje landbouwgrond in Suriname en 100 gulden, of een gratis reis naar het land van herkomst. Er kon ook gekozen worden voor nog eens een contractperiode van vijf jaar. Na die tweede contractperiode konden ze nog steeds van de vorige twee aanbiedingen gebruik maken.

De Britten stellen eisen

- De Nederlanders mochten contractarbeiders werven in Brits-Indië, maar wel op een aantal voorwaarden. De Hindostaanse immigranten moesten Britse onderdanen blijven en moesten goed behandeld worden. Er moest sprake zijn van een **goede gezondheidszorg** en er werden **hoge eisen gesteld aan de overtocht naar Suriname**. Er kwam zelfs een **Britse toezichthouder in Paramaribo** die moest toezien of de Brits-Indische contractarbeiders in Suriname wel volgens de afspraken behandeld werden. Wanneer de Britten bijvoorbeeld niet tevreden waren over de gezondheidszorg, kon de toezichthouder de toevoer van Hindostaanse contractarbeiders tijdelijk laten stopzetten. Vanwege de hoge eisen hadden de meeste Hindostanen in Suriname een beter bestaan dan in Brits-Indië.
- **De werving van de Hindostaanse contractarbeiders**
Om het werven van Hindostaanse contractarbeiders goed te laten verlopen werd er in Brits-Indië in Calcutta een **emigratieagent** aangesteld. Deze emigratieagent kreeg de leiding over het werven en het verschepen van arbeiders naar Suriname. In Calcutta kwam het hoofdkantoor, waar de contractarbeiders verzameld en ingescheept werden. De emigratieagent nam Brits-Indische subagenten in dienst, die ieder in hun eigen woonplaats kleinere verzamelplaatsen vestigden. De belangrijkste reden om te emigreren was voor de Brits-Indiërs het ontvluchten van armoede. Daarnaast speelden voor velen het ontvluchten van het **kastensysteem** ook een belangrijke rol.

Het einde van de Hindostaanse immigratie

- Ondanks het feit dat de Hindostanen in Suriname een beter leven hadden dan in het thuisland, werd **in 1916** door nationalisten in Brits-Indië een **einde** gemaakt **aan deze migratie**. In hun ogen was contractarbeid een vorm van vernederende dienstbaarheid aan koloniale machthebbers.
- Tijdens de periode 1873 t/m 1916 zijn er 64 zeereizen met **in totaal 34.000 Hindostaanse contractanten** in Suriname aangekomen. Een aantal van deze contractanten zijn na hun contractperiode teruggekeerd naar Brits-Indië. Ruim de meerderheid besloot in Suriname te blijven. **In 1927 werden alle Hindostanen die in Suriname geboren waren, Nederlandse onderdanen.**

1890-1939: de komst van de Javanen

- Ongeveer twintig jaar na de komst van de eerste Hindostaanse contractarbeiders werden **Javaanse contractarbeiders** naar Suriname gehaald. De reden hiervoor was de **grote invloed** die de **Britten in Suriname** hadden via de Britse toezichthouder. Het was voor de Nederlanders belangrijk om voor hun contractarbeiders niet te veel afhankelijk te zijn van de Britten. Java was als Nederlandse kolonie geschikt om contractarbeiders te werven.
- **De werving van de Javanen**
Hoewel er door de Nederlandse regering eisen werden gesteld aan de werving van Javanen, bleek het er in de praktijk anders aan toe te gaan. Het werven van Javanen werd overgelaten aan emigratiekantoren op Java. Deze namen Javaanse wervers in dienst, die per aangeworven Javaan 80 gulden ontvingen. **Veel wervers probeerden op een oneerlijke manier de 80 gulden te verdienen door de Javanen, die meestal niet konden lezen en schrijven, verkeerd voor te lichten.** Voor veel Javanen was armoede de reden om naar Suriname te trekken.
- **1939: het einde van de Javaanse immigratie**
De **contractperiode was voor de Javanen aanzienlijk zwaarder dan voor de Hindostanen.** Dit heeft te maken met het feit dat de Britten eisen stelde aan de Hindostaanse immigratie, die voor de Javanen niet van toepassing waren. De Tweede Wereldoorlog maakte een definitief einde aan de Javaanse emigratie naar Suriname. Tijdens de periode 1890 t/m 1939 zijn er **32.956 Javanen in Suriname aangekomen.** Slechts ongeveer een kwart van de Javanen maakte gebruik van de gratis terugreis naar Java.